

Forbedrede overgange til erhvervsuddannelserne

Tværgående analyse – FoU-projekt 135063

Indhold

Indledning	3
Erfaringer på tværs	5
Generelle og bredt anlagte indsatser	9
Indsatser rettet mod specifikke elevgrupper	13
Samarbejdet med aktører uden for erhvervsskolen	16

Undervisningsministeriet har siden 2012 arbejdet med en ny strategi for forsøgs- og udviklingsarbejde, der sigter mod at sikre en systematisk vidensopsamling af den generaliserbare viden fra FoU-projekterne. I denne rapport opsamler Danmarks Evalueringsinstitut (EVA) viden på tværs af projekterne inden for et FoU-program, der handler om at afprøve forskellige indsatser med henblik på at forbedre overgangene til erhvervsuddannelserne fra grundskole og produktionsskoler.

Kernen i den nye strategi for FoU-arbejde er, at skolerne skal gennemføre deres projekter inden for et program med et fælles tema, så resultaterne fra projekterne bliver sammenlignelige, og så det bliver muligt at opsamle dem på en systematisk måde. Dermed skal den nye strategi på en mere systematisk måde end tidligere bidrage til en fortsat udvikling af erhvervsuddannelserne.

Programmet, der præsenteres i denne rapport, handler om indsatser for at forbedre overgangene til erhvervsuddannelserne (EUD) fra grundskolen og produktionsskoler.

Sparring, netværksmøder og indsatsteori

Projekterne på de skoler, der deltager i programmet, er blevet understøttet af tre elementer: sparring, netværksmøder og indsatsteori.

Professionshøjskolen VIA University College har stået for sparringen med de deltagende skoler – både i forbindelse med formuleringen af projekterne, undervejs i gennemførelsen af dem og endelig i forbindelse med afrapporteringen af dem.

Ud over at få sparring har skolerne deltaget i en række netværksmøder tilrettelagt af VIA University College. På møderne kunne skolerne udveksle erfaringer og diskutere forskellige metoder i projekterne med hinanden. På møderne er skolerne også blevet præsenteret for en skabelon for en udfoldet projektbeskrivelse og for afrap-

porteringen af resultaterne. Skabelonen er udarbejdet af EVA og formuleret inden for en indsatsteoretisk ramme, dvs. en ramme, hvor projektdeltagerne skal beskrive udfordringer, aktiviteter, mål og delmål i forbindelse med projekterne og forholde sig til sammenhængen mellem disse elementer. Den indsatsteoretiske ramme skal sikre, at skolernes projekter kan sammenlignes, således at resultaterne i højere grad kan systematiseres.

Opsamling af viden fra programmet

For hvert projekt er der udarbejdet en selvstændig rapport, som samler op på resultaterne i det pågældende projekt.

EVA har stået for den tværgående analyse af resultaterne i projekterne. Det betyder, at EVA har gennemlæst skolernes afrapporteringer af projekterne og indsamlet yderligere data i form af telefoninterview med projektlederen for hvert projekt. I enkelte tilfælde har EVA også besøgt skoler for at gennemføre interview med projektleder, lærere og elever.

Om rapporten

Denne rapport bygger på en samlet analyse af interviewmaterialet og de rapporter, skolerne har indsendt.

Rapporten præsenterer erfaringer og generelle konklusioner på tværs af de enkelte projekter. Undervejs i rapporten har vi valgt at give konkrete eksempler på, hvad

skolerne har afprøvet i deres projekter. Eksemplerne findes i særlige tekstbøse.

Det skal understreges, at denne rapport beskæftiger sig med projekterne i programmet set på tværs. De medtagne eksempler er derfor netop eksempler. For en nærmere redegørelse for de enkelte projekter henvises til det inspirationshæfte, VIA University College har udarbejdet på baggrund af projekterne.

Rapporten består af fire kapitler ud over denne indledning. Kapitel 2 giver en oversigt over, hvilke typer af indsatser skolerne har afprøvet for at forbedre overgangen til erhvervsuddannelserne. Dette kapitel gør også rede for de vigtigste generelle erfaringer på tværs af de enkelte projekter.

De tre efterfølgende kapitler handler om særlige problemstillinger i skolernes projekter. Kapitel 3 redegør for skolernes erfaringer med generelle og bredt anlagte koncepter, der principielt set sigter mod alle kommende elever på erhvervsuddannelserne.

Kapitel 4 redegør for erfaringerne med forskellige former for 'håndholdt overlevering'. Kapitlet fremlægger erfaringerne fra projektskoler, der har arbejdet med mere specifikke indsatser for at forbedre overgangen for bestemte elevgrupper, fx 10.-klasseelever efter 20/20-modellen eller produktionsskoleelever. I dette kapitel bliver der sat fokus på fordele og ulemper ved meget informationsmættede overleveringer fra de afgivende til

de modtagende institutioner. Det gælder både med hensyn til de modtagende skolars behov for tilstrækkelig viden om de unge til at kunne tilrettelægge skolegangen og undervisningen, så den bedst muligt passer til den unges forudsætninger og behov, og med hensyn til nogle unge, som måske oplever et behov for en 'frisk start' og ønsker at begynde på den nye skole som et ubeskrevet blad.

Endelig gør kapitel 5 nærmere rede for projektskolernes indsatser og deres overvejelser over et øget samarbejde med andre aktører uden for erhvervsskolen, herunder deres indsatser for i højere grad at inddrage elevernes forældre i arbejdet for at forbedre overgangene til erhvervsuddannelserne.

Rapporten er udarbejdet af en projektgruppe fra EVA bestående af specialkonsulent Pernille Hjermov, specialkonsulent Bo Söderberg og evalueringsmedarbejder Lina Nielsen.

Det er vores håb, at eksemplerne og den samlede analyse i rapporten giver inspiration til det videre arbejde med at forbedre overgangene til erhvervsuddannelserne fra grundskolen og produktionsskolerne. Ikke mindst i arbejdet med den kommende EUD-reform, der sigter mod at øge det direkte optag fra grundskolen på EUD, vil arbejdet med at forbedre overgangene være et vigtigt indsatsområde.

God læselyst!

HVILKE SKOLER OG INDGANGE DELTAGER I PROGRAMMET?

Otte skoler har deltaget i programmet med forskellige projekter, dog således, at en skole har gennemført ensartede projekter i to forskellige afdelinger (Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg, afdelingerne i hhv. Silkeborg og Skanderborg), mens to skoler til gengæld har gennemført deres projekt i fællesskab, dvs. som ét projekt (Tradium og Randers Social- og Sundhedsskole).

Handelsskolen Silkeborg
Learnmark Horsens
Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg,
Silkeborg-afdelingen
Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg,
Skanderborg-afdelingen
Tech College Aalborg
Teknisk Skole Silkeborg
Tradium og Randers Social- og Sundhedsskole
Århus Social- og Sundhedsskole

Den merkantile indgang
Indsatser, der vedrører flere indgange

Indgangen Sundhed, omsorg og pædagogik

Indgangen Sundhed, omsorg og pædagogik
To uddannelser inden for Produktion og udvikling
Indsatser, der vedrører flere indgange
Indsatser, der vedrører flere indgange
Indgangen Sundhed, omsorg og pædagogik

Projekterne i programmet om forbedrede overgange til erhvervsuddannelserne fra grundskole og produktionsskoler er forskellige. De er gennemført på forskellige indgange, og de er forskellige, hvad angår deres indhold. Dette kapitel giver en oversigt over, hvilke typer af indsatser skolerne har arbejdet med i de forskellige projekter. Kapitlet giver endvidere et overblik over, hvilke fælles indsigter der kan generaliseres på tværs af de enkelte projekter.

Overgangen til en erhvervsuddannelse fra grundskolen eller en produktionsskole er en gennemgribende og kompleks proces, som set med både de unges og de professionelle øjne ofte kan være vanskelig.

Kompleksiteten i overgangene hænger bl.a. sammen med, at overgangene på én gang handler om udkolning og indskoling, og at de dermed rummer to sider. En god overgang handler både om, at den unge kommer ud ad døren på den afleverende institution på en god måde, og om, at han eller hun kommer ind ad døren på den modtagende institution på en god måde. Nogle af de centrale spørgsmål i projekterne, som skolerne har arbejdet med på forskellige måder, er derfor:

- Hvad kan man gøre for at støtte den unge, så han eller hun bliver parat til en erhvervsuddannelse og får et beredskab til at kunne falde til på uddannelsen, allerede mens eleven går på den afleverende skole?
- Hvad kan man gøre for støtte den unge, så han eller hun kommer godt i gang med det valgte forløb på erhvervsskolen – og dermed har de bedst mulige forudsætninger for at blive fastholdt på uddannelsen?
- Hvilke aktører skal inddrages, og hvordan skal samarbejdet mellem forskellige aktører tilrettelægges for at understøtte overgangene på en hensigtsmæssig måde?

Forskellige faser og aktører i overgangene

Det er et fællestræk på tværs af projekterne, at de deltagende skoler ser dét at komme godt ud ad døren på den afleverende institution og godt ind ad døren på erhvervsskolen som to sider af samme sag. For projektskolerne er der derfor tale om én sammenhængende proces, som dog kan opdeles i forskellige faser.

Inden for denne overordnede ramme har skolerne valgt forskellige målgrupper for deres indsatser. De har ligeledes truffet forskellige valg både med hensyn til hvilke faser i overgangen, de har fokuseret på, og med hensyn til hvilke eksterne aktører, de har inddraget. "Eksterne aktører" skal her forstås som andre aktører end de umiddelbart involverede på den modtagende og den afleverende skole.

Boksen nedenfor giver en oversigt over skolernes projekter. Krydserne markerer henholdsvis målgrupperne for indsatserne, de faser skolerne især har valgt at fokusere på, og de eksterne aktører, skolerne har valgt at inddrage ud over de umiddelbart involverede.

HVLKE MÅLGRUPPER, FASER OG EKSTERNE AKTØRER INDDRAGER SKOLERNE I DERES PROJEKTER?

	Målgrupper				Faser			Eksterne aktører	
	Elever i udskolingen generelt	Elever specifikt fra 10. klasse	Elever fra produktions-skoler	Alle kommende EUD-elever	Inden valg af EUD	Inden start på EUD	Efter start på EUD	Kommunale instanser, fx UU-centre	De unges forældre/familie
Handelsskolen Silkeborg				X		X	X		X
Learnmark Horsens		X			(X)	X	(X)		X
Social- og Sundhedsskolen i Silkeborg		X				X			
Social- og Sundhedsskolen, Skanderborg		X				X			
Tech College Aalborg		X	X		X	X		X	
Teknisk Skole Silkeborg				X		X	(X)	(X)	X
Tradium og Randers Social- og Sundhedsskole i fællesskab	X				X			X	X
Århus Social- og Sundhedsskole			X		X	X			

Det fremgår af oversigten, at projekterne har omfattet aktiviteter både før og efter elevernes start på EUD. Det er tydeligt, at flere af projekterne har koncentreret deres indsats omkring aktiviteter, der gennemføres, mens eleverne stadig går i grundskolen eller på en produktions-skole, dvs. som før-forløb, inden eleverne er begyndt på EUD. I de fleste tilfælde er der tale om indsats, der gennemføres, efter at eleverne har søgt om optagelse på en erhvervsuddannelse, fx i maj eller juni måned, mens eleven stadig går i 9. eller 10. klasse. Der er således kun ét projekt, der specifikt fokuserer på indsats over for elever i grundskolen, inden de har søgt om optagelse på en ungdomsuddannelse.

Oversigten i skemaet viser endvidere, hvilke andre eksterne aktører skolerne har inddraget i deres projekter – ud over umiddelbart involverede aktører som klasselærere, kontaktlærere og vejledere på de afleverende og modtagende skoler. Det fremgår, at flere projekter undersøger, hvordan man i større udstrækning, end man tidligere har gjort, kan inddrage de unges forældre og familier med henblik på at støtte de unge i overgangen til en erhvervsuddannelse.

Generelle erfaringer på tværs af projekterne

Selv om der er tale om meget forskellige projekter, som det fremgår af skemaet i boksen, er det efter EVA's vurdering dog muligt at uddrage en række fælles indsigter på baggrund af erfaringerne fra projekterne. Nogle af de generelle indsigter er uddraget af projekterne taget under ét, mens andre knytter sig til resultaterne fra enkelte projekter, som vil blive nærmere beskrevet i de efterfølgende kapitler.

Projekterne i programmet er ikke tilrettelagt som kontrollerede forsøg. Det betyder, at projektresultaterne derfor i højere grad kan karakteriseres som metaresultater, dvs. resultater der giver indsigt i, hvad det vil sige at arbejde med overgange, og indsigt i, hvilke forhold der har betydning i denne sammenhæng, snarere end viden om "hvad der virker". Men forskellige former for evidens vedrørende trivsel og frafald i projekterne synes dog at bekræfte, at indsats for at forbedre overgangen faktisk har et potentiale både med hensyn til at støtte den enkelte unge i en vanskelig proces, med hensyn til at øge trivslen generelt og med hensyn til at øge de unges

fastholdelse på de erhvervsuddannelser, de har valgt. I denne sammenhæng er det dog vigtigt at være opmærksom på projekternes forholdsvis korte tidshorisont. Den korte tidshorisont betyder, at det endnu ikke er muligt at vurdere, om der er tale om mere varige resultater af de forskellige indsatser.

Her følger en oversigt over de fælles indsigter fra projekterne samlet under fem overskrifter.

- Overgangens betydning for fastholdelse
- Kulturforskelle er en vigtig faktor
- Behov for differentierede indsatser over for forskellige elevgrupper
- Brobygning er også vigtig for de fagprofessionelle
- Vigtigt at være opmærksom på samspillet mellem gamle og nye indsatser.

Overgangen har betydning for fastholdelse

Det er en generel erfaring på tværs af projekterne, at overgangene fra grundskole og produktionsskoler til erhvervsuddannelserne er en vanskelig proces. Vanskelighederne i processen indebærer en risiko for, at de unge aldrig rigtig falder til – og dermed, at de på et senere tidspunkt ender med at falde fra erhvervsuddannelserne.

Efter skolernes erfaringer kan vanskelighederne i overgangen altså være en selvstændig faktor, der i sig selv kan bidrage til et øget frafald. Men det betyder omvendt, at det også vil være muligt for skolerne at opnå positive resultater, fx i form af øget fastholdelse, gennem indsatser, der letter og understøtter overgangene.

Kulturforskelle er en vigtig faktor

Selv om mange forhold er i spil i overgangene, er det et gennemgående træk i skolernes rapporter, at elevernes manglende beredskab til at kunne håndtere de kulturforskelle, de møder, når de skifter mellem de forskellige læringsmiljøer, spiller en vigtig rolle. Projekterne viser bl.a., at eleverne i udgangspunktet ofte mangler et tilstrækkeligt klart billede af de omgangsformer og de krav og forventninger, de vil møde på erhvervsuddannelserne. Det er endvidere tydeligt, at nogle elever ikke umiddelbart besidder tilstrækkelige kompetencer fagligt, socialt eller personligt til at klare et grundforløb på en erhvervsuddannelse, og at de derfor kan have brug for en "mellemstation", fx en periode på en produktionsskole.

Behov for differentierede indsatser over for forskellige elevgrupper

Det fremgår af projekterne, at behovene for indsatser i overgangen er stærkt differentierede. Mange elever kan have brug for mere systematisk tilrettelagte indsatser,

der kan lette og understøtte overgangen, og alle elever kan have gavn af sådanne indsatser, selv om nogle måske ville kunne klare overgangen med mere begrænsede indsatser fra skolens side. Projekterne peger samtidig på, at nogle elever er særlig sårbare i overgangen. Det gælder fx elever med omfattende sociale problemer, lav selvtillid og få eller ingen succesoplevelser i deres tidligere skolegang, men det kan også gælde elever, som slås med mere afgrænsede og specifikke problemer, fx læse- eller matematikvanskeligheder.

Det forhold, at behovene for indsatser, der kan lette og støtte overgangene, er differentierede, taler for, at skolerne også skal differentiere disse indsatser i forhold til forskellige målgrupper blandt eleverne. Det stiller krav om, at skolerne er i stand til at identificere, hvilke behov, de forskellige elevgrupper har.

Brobygning er også vigtig for de fagprofessionelle

Skolerne ser i høj grad overgangene som et fælles ansvar og en fælles forpligtelse mellem mange forskellige aktører og institutioner. Det er fx et gennemgående træk i rapporterne, at det ikke kun handler om at bygge bro mellem de afleverende og modtagende skoler for eleverne. Hvis brobygningen for eleverne skal lykkes, har indsatser, der også kan bygge bro mellem vejledere og lærere på de afleverende og modtagende skoler, stor betydning. Uden sådanne indsatser vil lærerne og vejlederne nemlig stadig have svært ved at hjælpe og støtte eleverne i overgangen.

Det er en gennemgående erfaring i rapporterne, at en sådan brobygning mellem de fagprofessionelle kræver særlige og vedvarende indsatser, da den sjældent eller aldrig kommer af sig selv.

Vigtigt at være opmærksom på samspillet mellem gamle og nye indsatser

Det er ikke nyt at arbejde med overgange på erhvervsskolerne. Ikke mindst i sammenhæng med indsatserne for øget fastholdelse og gennemførelse har der været fokus på overgangen særlige betydning for mulighederne for at fastholde de unge i uddannelsesforløbene på erhvervsskolerne. Men det er samtidig tydeligt, at de skoler, der har deltaget i dette program, vurderer, at der stadig er rum for mere systematiske eller for nye typer af indsatser.

Det forhold, at skolerne har arbejdet med overgange i flere år, har nogle konsekvenser, som det ifølge skolerne er vigtigt at være opmærksom på. Det betyder nemlig, at skolerne allerede har etableret traditioner og udviklet koncepter for håndtering af overgangene. Det indebærer i næste omgang, at det bliver vigtigt at gennemtænke,

hvordan eventuelle nye indsatser kan indgå i og spille sammen med de aktiviteter, man allerede gennemfører, og om disse eventuelt skal ændres som følge af de nye indsatser. Hvis man fx vælger at iværksætte nye indsatser for en bestemt gruppe eller type af elever, vil det være nødvendigt at overveje, hvordan de kan spille sammen med den praksis, man allerede har, for at håndtere overgangene.

Når en skole sætter sig for bevidst at afprøve nye indsatser for at forbedre overgangene, som projektdeltagerne i dette program har gjort, bliver det derfor en god anledning til at gennemtænke hele overgangsfeltet i dets fulde kompleksitet. Det gælder både med hensyn til de traditioner og aktiviteter, man allerede har etableret på skolen for at håndtere overgangene, og ikke mindst med hensyn til det arbejde, der gennemføres på de afleverende institutioner og i UU-centrene og med hensyn til samarbejdet mellem de forskellige aktører, der er involveret i samarbejdet.

En projektleder på en af de deltagende skoler beskriver opgaven med at tænke det hele igennem forfra og med at indsamle det fornødne vidensgrundlag på denne måde:

”I forbindelse med projektet har vi lært værdien af at lave et godt og gedigent forarbejde, inden man for alvor går i gang. Med det mener vi, at vi har fået meget ud af at indsamle en masse empirisk viden, og derved har vi bygget vores projekt på viden – og det faktum gør det interessant og relevant. Derfor ville et godt råd at give videre helt sikkert også være, at det betaler sig at give plads og tid til at snakke med forskellige interessenter i forhold til at tilrettelægge sine indsatser og tilpasse sine mål.”

Citatet fremhæver netop, at indsatser for at forbedre overgangene til erhvervsuddannelserne kræver et grundigt og ofte meget omfattende forarbejde.

Generelle og bredt anlagte indsatser

Dette kapitel handler om erfaringerne fra de skoler, der har arbejdet med generelle og bredt anlagte indsatser, dvs. indsatser, der retter sig mod alle kommende elever. Det er en generel erfaring fra disse projekter, at arbejdet med at opbygge direkte og personlige relationer mellem de nye elever og skolen har særlig betydning, når skolerne vil forbedre overgangene.

Det fælles og det særlige ved de tre projekter, der behandles i dette kapitel, er, at de indeholder forskellige typer af aktiviteter, der gennemføres, *inden* de kommende elever er begyndt på erhvervsskolen. Der er altså tale om forskellige før-forløbsindsatser. Det er endvidere et karakteristisk træk, at de forskellige indsatser principielt set retter sig mod *alle* nye elever.

Det skal nævnes, at to af projekterne (Handelsskolen Silkeborg og Teknisk Skole Silkeborg) ikke kun opererer med indsatser i perioden, hvor eleverne har søgt om optagelse, men endnu ikke er begyndt på skolen. Disse projekter omfatter desuden indsatser, efter at eleverne er begyndt på deres uddannelsesforløb på erhvervsskolen.

Det tredje projekt med generelle og bredt anlagte indsatser (Tadium og Randers Social- og Sundhedsskole i fællesskab) retter sig mod elever i udskolingen fra 7. til 9. klasse, dvs. at det også retter sig mod de elever i udskolingen, som endnu ikke har valgt eller søgt om optagelse på en ungdomsuddannelse. Projektet omfatter valgfagsundervisning for grundskoleeleverne på erhvervsskolen, og det er gennemført i tæt samarbejde med en grundskole og UU. Indholdet i projektet kan beskrives som en udvidet og mere systematiseret form for brobygning.

I de følgende afsnit behandles først erfaringerne fra projekterne i Silkeborg med særlig vægt på deres erfaringer med før-forløbsindsatser, mens erfaringerne fra projektet i Randers behandles til sidst i kapitlet.

Indsatser for at gøre eleverne mere trygge i overgangen

Det er et fællestræk ved projekterne med særligt fokus på før-forløb, at de lægger afgørende vægt på at styrke elevernes informationsniveau og forhåndskendskab til erhvervsuddannelserne og erhvervsskolen. Det gælder især med hensyn til det uddannelsesforløb, de er på vej ind i, men det gælder også med hensyn til de andre uddannelser og indgange, som skolen udbyder. Der kan altså være tale både om et specifikt kendskab til en konkret uddannelse og om et mere bredt kendskab til skolen og dens uddannelser.

Sigtet med de konkrete aktiviteter er først og fremmest at gøre eleverne mere trygge i overgangen. Det sker dels ved at give dem nogle billeder af det, de vil møde på erhvervsskolen, så de ved, hvad de går ind til, dels ved at give dem lejlighed til på forhånd at tale med nogle af de lærere og evt. elever, som de vil møde senere, således at der fra dag ét vil være genkendelige ansigter på skolen.

EKSEMPLER PÅ KONKRETE INDSATSER

Denne boks viser især eksempler forskellige **før-løbsindsatser** på Handelsskolen Silkeborg og Teknisk Skole Silkeborg.

Aktivitetssdag om foråret, hvor de kommende elever i løbet af dagen introduceres bredt til flere forskellige uddannelser på skolen. Dagen afsluttes med fællesspisning, hvor forældrene også er inviteret (Teknisk Skole Silkeborg).

Rundringning til alle kommende elever i løbet af juni måned. Telefonsamtalerne gennemføres efter et særligt samtalekema. Samtalerne gennemføres for "at høre, om de har nogle spørgsmål eller nogle problemer, som skolen skal være opmærksom på" (Teknisk Skole Silkeborg).

SMS med velkomstinfo til de kommende elever umiddelbart inden skolestart (Teknisk Skole Silkeborg).

Visitationssamtale. Alle kommende elever inviteres til en samtale i løbet af juni måned, der gennemføres på

baggrund af et samtalekema og et samtalekoncept. Samtalen gennemføres af elevens kontaktlærer (Handelsskolen Silkeborg).

Udvidet kontaktlærerkoncept, hvor hver kontaktlærer får ansvar for op til 15 elever. Kontaktlærerkonceptet adskilles fra undervisningsfunktionen, således at kontaktlæreren ikke nødvendigvis underviser den gruppe elever, han eller hun er kontaktlærer for. Kontaktlæreren er til gengæld ansvarlig for en fast ugentlig studietime for den pågældende gruppe af elever som en del af indskolingen, efter at eleverne er begyndt. Det nærmere indhold af studietimerne tilrettelægges af kontaktlæreren og gruppen af elever i fællesskab med inspiration fra en fælles idebank på skolen. Eleverne i gruppen kommer ikke nødvendigvis fra samme klasse (Handelsskolen Silkeborg).

Særlige afklaringsforløb med hensyn til valg mellem forskellige retninger, så den endelige holddannelse først sker i oktober (Handelsskolen Silkeborg).

Erfaringerne fra projekterne viser, at det er centralt at opbygge en positiv stemning for eleverne omkring det at skulle begynde på skolen, og at det derfor er vigtigt at undgå, at informationen til eleverne får karakter af noget negativt eller belærende. En af skolerne fortæller, at dette ikke var noget, de nye elever havde ventet, og at det derfor blev modtaget meget positivt. Rapporten citerer en elev, som lettere forundret spørger: "Er I virkelig glade for, at jeg er kommet?"

En palet af aktiviteter

Det er et karakteristisk træk for begge projekter, at de omfatter en større palet af aktiviteter, der hver især skal bidrage til at håndtere forskellige aspekter af overgangen. Selvom at der er tale om en vis "arbejdsdeling" mellem aktiviteterne i forbindelse med den samlede og komplekse opgave at lette og understøtte overgangen, er det tydeligt, at aktiviteterne i de to projekter er tænkt i sammenhæng, ikke som isolerede tiltag – og derfor skal de enkelte aktiviteter også vurderes som en del af en samlet indsats. En af de interviewede projektdeltagere på Teknisk Skole Silkeborg udtrykker det på denne måde:

"Jeg tror ikke, vi kan skille vores aktiviteter ad. Eleverne husker aktivitetssdagen som det fedeste. Men det er

nogle af de andre aktiviteter, der giver dem svar på en masse, og så er de blevet så trygge, at de tør ringe til os. Det handler rigtig meget om genkendelighed og relation".

Den indledende samtale

Rundringningen til de kommende elever, som blev gennemført på Teknisk Skole Silkeborg, og visitationssamtalen med de kommende elever på Handelsskolen Silkeborg er to forskellige typer af indsatser, der sigter mod samme mål. Aktiviteterne skal give skolen mulighed for at få information om eleverne, fx om de har særlige forudsætninger eller særlige behov, men de skal først og fremmest bidrage til at etablere en direkte kontakt mellem skolen og de kommende elever, allerede inden de begynder. Det er således et karakteristisk træk på begge skoler, at den direkte kontakt til de kommende elever enten enkeltvis eller i mindre grupper – ansigt til ansigt eller øre til øre for så vidt angår rundringningen – vægtes meget højt. Det er en fælles erfaring på tværs af de to projekter, at den direkte kontakt fx har stor betydning for, om de kommende elever eller deres forældre føler sig så trygge ved skolen, at de kan finde på at vende tilbage eller ringe for at få svar på yderligere spørgsmål, som de er kommet til at tænke over. Her er der altså tale

om en god og selvforstærkende cirkel, hvor information givet under trygge former giver deltagerne mod til at kontakte skolen og søge mere information.

Både visitationssamtalen på Handelsskolen Silkeborg og rundringningen på Teknisk Skole Silkeborg fremstår som centrale elementer i de to skolars bredt anlagte koncepter for at håndtere overgangene. Visitationssamtalen og rundringningen gennemføres med samme formål og på baggrund af og med inspiration fra forskellige samtaleark, som skolerne har udviklet hver især.

Ny kontaktlærerrolle

Samtalerne på de to skoler adskiller sig på et enkelt punkt. På Handelsskolen Silkeborg gennemføres samtalerne af kontaktlærerne, dvs. at praktisk taget alle lærere involveres, mens de på Teknisk Skole Silkeborg gennemføres af "specialister", fx vejledere (om end skolen overvejer muligheden for i højere grad at inddrage lærerne i denne aktivitet).

Forskellen i fremgangsmåde hænger sammen med, at Handelsskolen Silkeborg samtidig har valgt at indføre et udvidet kontaktlærerkoncept. I rapporten fremhæver skolen, at samtalerne i kombination med det nye kontaktlærerkoncept har bidraget til at skabe mere tryghed hos de kommende elever. Citaterne nedenfor viser skolens vurderinger både af fordelene ved visitationssamtalen (også kaldet introsamtalen) og af udfordringerne, når lærerne skal fungere i nye kontaktlærerroller:

"Visitationssamtalen har en positiv effekt med hensyn til at lette overgangen fra grundskolen, i hvert fald på det personlige og sociale plan. Vi har en bedre chance for at fastholde eleven. Via det mere nuancerede billede af eleven bliver det lettere at spotte de svage elever, som måske får brug for en ekstra støtte.

Det giver en øget tryghed hos eleverne, der møder kendte ansigter allerede første skoledag, så skolestarten bedre kan overskues, der bliver sat ansigter på hinanden, og kontaktlæreren får eleven "under huden" allerede inden skolestart."

Det fremgår af rapporten, at en kontaktlærer kan opleves som mindre "anonym" af eleverne end studievejlederen, især hvis kontaktlæreren også underviser de pågældende kontaktelever.

Men rapporterne fra erhvervsskolerne i Silkeborg indeholder også vurderinger, der understøtter specialiseringen og ideen om at overlade den indledende samtale med eleverne til vejlederne. Det gør det lettere at sikre en vis ensartethed i samtalerne, og det fremgår, at det er

en stor opgave at klæde alle lærere på, så de kan fungere i den nye og udvidede kontaktlærerrolle. Det fremgår således af rapporten fra handelsskolen, at lærerne gerne ville have været klædt endnu bedre på til samtalerne, både med hensyn til samtalsens form og indhold og med hensyn til, hvilke spørgsmål man kunne komme ud for at skulle kunne svare på.

Valgfag for grundskoleelever på erhvervsskoler

Projekterne på teknisk skole og handelsskolen i Silkeborg er karakteriseret ved, at skolerne har gennemført alle aktiviteter selv, men efter samråd med UU og de afleverende institutioner. Det gælder ikke det tredje projekt i programmet med generelle og bredt anlagte indsatser.

Tradium og Randers Social- og Sundhedsskoles fælles projekt er gennemført i et tæt og omfattende samarbejde med Munkholmskolen i Randers og UU Randers. Projektets indhold er nærmere beskrevet i boksen.

Projektet tager afsæt i det utilstrækkelige kendskab på erhvervsskolerne til de lærings- og samarbejdsformer, som grundskoleeleverne er fortrolige med. Det er en fælles erfaring på de to erhvervsskoler, at lærerne på erhvervsskolerne mangler viden om, hvad grundskoleeleverne kommer med af kompetencer med hensyn til at kunne fungere og indgå i skolehverdagen på en erhvervsskole, hvor de fx vil møde nye arbejdsformer og større klasser. Det samme gør sig gældende blandt grundskolelærerne – bare med omvendt fortegn. Grundskolelærerne mangler et nærmere kendskab til skolehverdagen på en erhvervsskole, og det kan medvirke til, at eleverne ikke bliver klædt tilstrækkeligt på til den undervisning og skoledag, de vil møde på en erhvervsskole.

Et projekt med mange målgrupper

Tradium og Randers Social- og Sundhedsskoles projekt er et omfattende samarbejdsprojekt. Det retter sig både mod alle elever i udskoling og mod deres forældre, og det indebærer et tæt samarbejde internt mellem de to erhvervsskoler og eksternt med den involverede folkeskole og UU.

I projektrapporten fremhæver skolerne, at projektet har givet lærerne på erhvervsskolerne bedre muligheder for at "skabe rammer for undervisning, som i opstarten på erhvervsskolen ikke afviger væsentligt fra, hvad eleverne har oplevet i grundskolen". Dertil kommer, at erhvervsskolerne har fået en betydeligt mere nuanceret indsigt i grundskoleeleverne med hensyn til både deres faglige

VALGFAG FOR GRUNDSKOLEELEVER PÅ ERHVERVSSKOLEN

Eleverne i 7.-9. klasse på Munkholmskolen gennemfører – på tværs af klassetrin – en række valgfag på en af de to erhvervsskoler efter folkeskolelovens regler. Gennemførelsen af valgfagene kan ses som brobygningslignende undervisningsaktiviteter.

Valgfagene gennemføres hvert halve år og har en varighed på tre dage. Når modellen er fuldt implementeret, kommer eleverne altså til at gennemføre i alt 6 valgfag på erhvervsskolen. Valgfagene forankres i forskellige fællesindgange på erhvervsskolerne. Følgende er gennemført:

- Mennesket, sundhed og idræt
- Kreativitet og udtryk
- Service
- Håndværk (tømmeruddannelsen)

Følgende valgfag er under planlægning:

- Teknik (Strøm, styring og it)
- Innovation og iværksætteri
- Medier og kommunikation
- Internationalisering

Mens grundskoleeleverne fik valgfagsundervisning, havde deres lærere mulighed for at observere undervisning på erhvervsskolerne og følge deres elevers valgfagsundervisning.

Hvert valgfagsforløb blev afsluttet med et forældrearrangement.

niveau, herunder behovene for differentiering, og deres informationsbehov vedrørende hverdagen og undervisningen på en erhvervsskole.

I kapitel 5 vender vi tilbage til erfaringerne med samarbejdet med forskellige aktører uden for erhvervsskolen specifikt med hensyn til arbejdet med at lette og understøtte overgangene, herunder erfaringerne med at inddrage de unges forældre i processen.

Pointer på tværs af projekterne med generelle og bredt anlagte indsatser

En helt overordnet pointe på tværs af de projekter, der har arbejdet med generelle og bredt anlagte indsatser, er, at den direkte og personlige kontakt til de kommende elever er en vigtig faktor.

Projekterne peger således på, at forbedrede overgange ikke kun handler om overførsel af information, fx at skolen får mulighed for at få vigtige informationer om de kommende elever og give information til eleverne om det, de skal i gang med efter sommerferien. Forbedrede overgange handler også – og i høj grad – om at arbejde med relationer, dvs. om at give eleverne mulighed for at møde og få en direkte kontakt til de vejledere, lærere og evt. elever, som de vil møde igen, når de begynder på erhvervsskolen.

Projekterne viser endvidere, at generelle og bredt anlagte indsatser for at forbedre overgangene til erhvervsuddannelserne må tænkes som et samlet system af indsatser, hvor de enkelte elementer eller aktiviteter skal understøtte hinanden gensidigt. Det har imidlertid den konsekvens, at det kan være vanskeligt at afgøre værdien eller betydningen af de enkelte elementer isoleret set, da det ofte vil være meget vanskeligt eller umuligt at adskille virkningerne af de enkelte indsatser fra hinanden. Det vil derfor være vigtigt at fastholde en eksperimenterende tilgang til skolens indsatser, så skolen løbende vurderer, om de enkelte elementer i paletten af aktiviteter, skolen gennemfører for at forbedre overgangene, kan undværes, eller om de snarere skal opgraderes.

Indsatser rettet mod specifikke elevgrupper

Dette kapitel redegør for erfaringerne fra de skoler, der har arbejdet med mere specifikke indsatser, der sigter mod at forbedre overgangen for bestemte elevgrupper, dvs. at der er tale om indsatser, der kan sammenfattes under begrebet "håndholdt overlevering".

Til sidst bliver der sat fokus på projektskolernes overvejelser over fordele og ulemper ved meget informationsmættede overleveringer fra de afgivende til de modtagende institutioner. Det gælder med hensyn til de modtagende skolars behov for viden om de kommende elevers særlige forudsætninger for at kunne tilrettelægge målrettede indsatser, der kan understøtte overgangen for de enkelte elever, og det gælder med hensyn til nogle unges ønske om en 'frisk start' og ønske om at begynde på den nye skole som et ubeskrevet blad.

PROJEKTER RETTET MOD SPECIFIKKE ELEVGRUPPER

Overgang til grundforløb fra 10. klasse efter 20/20-modellen
(Social- og Sundhedsskolen Silkeborg, hhv. Silkeborg- og Skanderborgafdelingerne)

Overgang til grundforløb fra
produktionsskole/kombinationsforløb
(Århus Social- og Sundhedsskole)

Overgang til tekniske erhvervsuddannelser
fra produktionsskoler og særlige ungdomsskoleforløb
(Tech College Aalborg)

Overgang til grundforløb fra 10. klasse/E-linjen
(Learnmark Horsens)

Det fælles og det særlige ved de projekter, der behandles i dette kapitel, er, at de omfatter indsatser, der enten er rettet mod meget specifikke udfordringer i forbindelse med overgangen (Social- og Sundhedsskolen Silkeborg), eller specifikt mod elever, som er særlig sårbare i overgangen til en erhvervsuddannelse (Århus Social- og Sundhedsskole, Learnmark Horsens og Tech College Aalborg). Til forskel fra de indsatser, der blev beskrevet i det foregående kapitel, er der altså her *ikke* tale om generelle indsatser rettet mod alle kommende elever på skolen.

I kapitlet vil der især blive lagt vægt på erfaringerne fra de projekter, der fokuserer på elever, der kan antages at være særlig sårbare i overgangen til en erhvervsuddannelse. Det drejer sig fx om elever, som har særlig svært ved at overskue mulighederne i forbindelse med det at vælge ungdomsuddannelse, eller elever, som på grund af ringe faglige forudsætninger eller sociale og personlige forhold vil have svært ved at gennemføre en erhvervsuddannelse, og som derfor kan antages at have en stor frafaldsrisiko.

Indsatser rettet mod specifikke elevgrupper

Det er et fælles udgangspunkt for projekterne, der retter sig mod bestemte elevgrupper, at en god overgang vurderes som særlig vigtig for disse elever, fordi man på den måde kan styrke deres muligheder for at gennemføre det uddannelsesforløb, de ender med at påbegynde. Ud over dette fælles udgangspunkt fremviser projekterne tre andre fællestræk.

Tæt kontakt mellem afleverende og modtagende skoler

Projekterne er først og fremmest kendetegnet ved, at der i udstrakt grad er tale om samarbejdsprojekter, der involverer en tæt kontakt mellem den afleverende og modtagende skole, således at der i praksis kan blive tale om en "håndholdt overlevering".

Den tætte kontakt mellem de fagprofessionelle på den afleverende og den modtagende skole skal sikre, at viden om eleven faktisk bliver overført fra den afleverende til den modtagende institution. Der er typisk tale om en meget informationsmættet overlevering med et indhold, der ofte rækker ud over indholdet, der typisk vil fremgå af elevernes uddannelsesplaner, fx om elevens personlige og sociale forhold.

Derudover har den tætte kontakt mellem de fagprofessionelle flere formål. Den skal dels sikre, at eleven får tydelige og konkrete billeder af, hvad der foregår på en erhvervsskole, og af, hvad det vil sige at begynde på et grundforløb på EUD, dels sikre, at elevens kontaktpersoner både på den afleverende og på den modtagende institution overlapper hinanden, således at eleven møder sin kontaktperson – eller elevcoach – på erhvervsskolen, mens han stadig går i 10. klasse eller på produktionsskolen, og således at elevens "gamle" kontaktperson ikke slipper ham fuldstændigt, lige så snart han er begyndt på EUD.

Den håndholdte overlevering vil typisk omfatte en eller flere fællessamtaler mellem vejledere eller andre ressourcepersoner både på den afleverende og den modtagende skole og eleven. Overordnet set skal samtalerne have et indhold, så de kan bidrage til at give eleven et realistisk og konstruktivt syn på uddannelse og bidrage til at finde de kompetencer, de unge faktisk har og sætte dem i spil. Aktiviteterne skal altså på én gang styrke elevens valgkompetence, gøre eleven mere tryk i overgangen og vende eventuelle tidligere oplevelser af nederlag i uddannelsessystemet til noget konstruktivt, der kan støtte eleven i overgangen til en erhvervsuddannelse.

Specifikke og individuelle indsatser

Endvidere er indsatserne i disse projekter, dvs. de "håndholdte indsatser", kendetegnet ved nærmest pr. definition at være indsatser, hvor meget lidt på forhånd kan automatiseres. En projektleder udtrykker forholdet på denne måde:

"Alle elever er unikke i deres styrker og udfordringer fagligt, personligt og socialt, hvilket betyder, at vi ikke kan lave en fælles matrix og køre eleverne igennem. Vi skal hele tiden tage udgangspunkt i den enkelte elev og hendes behov, så vi ikke kommer til at overse nogle aspekter, der kan have betydning for uddannelsesparatheden."

Citatet understreger betydningen af det forhold, at de "håndholdte indsatser" ikke tager udgangspunkt i de kommende elever som sådan, men i udvalgte elever, som hver især har deres egne forudsætninger, som kræver egne, individuelt tilpassede indsatser. Derfor kan der i praksis blive tale om meget forskellige konkrete indsatser over for forskellige elever, dog inden for en overordnet fælles ramme for "håndholdt overlevering".

Tidlige indsatser

Endelig er det karakteristisk for disse projekter til forskel fra de projekter, der blev behandlet i det foregående kapitel, at de sigter mod at identificere og "fange" gruppen af særligt sårbare elever tidligt, dvs. *inden* de endeligt har valgt ungdomsuddannelse, men hvor de typisk er i gang med forløb, der peger i retning af en erhvervsuddannelse.

I nogle tilfælde giver den relevante målgruppe for indsatserne nærmest sig selv, fx i de tilfælde, hvor der er tale om produktionsskoleelever, der er i gang med kombinationsforløb med en erhvervsskole. I andre tilfælde kan det være et mere åbent spørgsmål, hvilke elever, fx i en 10.-klasse, der skal indgå i målgruppen. I disse mere åbne tilfælde bliver det i høj grad de afleverende institutioners opgave at afgøre, hvilke elever der kan indgå i målgruppen for de særlige indsatser.

Viden nok eller for meget viden om de enkelte elever?

Der er en generel diskussion på alle de deltagende skoler om, hvor meget viden erhvervsskolen egentlig skal have om de kommende elever. Det gælder uanset projekternes type og nærmere indhold.

Skolerne er meget opmærksomme på deres behov for at kende de elever, de skal modtage. De skal have en viden om eleverne for at kunne tilrettelægge skolegangen og undervisningen på en sådan måde, at den bedst muligt imødekommer de forskellige elevers særlige behov og forudsætninger. Viden om eleverne er fx en forudsætning for, at skolen kan være opmærksom på de elever, som har brug for særlige hjælpemidler, ligesom et kendskab til eleverne er en forudsætning for, at der i undervisningen i større udstrækning kan tages højde for de elever, der har behov for tæt lærerstyring og mere udfoldede forklaringer. I den sammenhæng kan nævnes, at flere af de interviewede projektledere oplever, at de uddannelsesplaner, der følger de enkelte elever, kan have et temmelig svingende indhold, og at de derfor i nogle tilfælde ikke giver tilstrækkelig information om de enkelte elever.

En af projektdeltagerne beskriver erhvervsskolens behov for kendskab til eleven og viden om eventuelle særlige behov og forudsætninger på denne måde:

”Jeg har tænkt, at der var behov for at få en masse information, før de startede. Sådan så elever med særlige behov kunne blive fanget før. De er her så kort tid, at de næsten er færdige med deres grundforløb, inden deres it-rygsæk kommer. Og hvis vi ikke snakker med dem inden og ved, at de skal have en computer, så ved vi det for sent, og så kan man ikke fange dem i tide ... Og så er eleven måske allerede begyndt at pjække, fordi han ikke kan følge med. Det er jo rigtig ærgerligt.”

Samme interviewperson fortæller, hvad skolens nuværende mere systematiske tilgang og gennemførelse af en indledende samtale med eleverne, inden de begynder, har betydet:

”Sidste år [dvs. inden skolen begyndte at arbejde med systematiske samtaler med de kommende elever] havde vi fire eller fem mentorelever, i år havde vi mere end 30. Det var, fordi vi havde opdaget flere elever, der havde behov for mentor – og det var på grund af vores førforløb. Der fik vi fanget rigtig mange. Jeg lader de unge vurdere selv, om de har behov for en mentor. Vi har fortalt på informationsaftenerne, hvad mentorerne laver, og hvad de kan.”

Det er altså et gennemgående træk, at de skoler, der har deltaget med projekter, er meget opmærksomme på værdien af at have informationer om deres kommende

elever. Men der er på flere skoler en diskussion om, om der er grænser for, hvor meget information skolerne bør have, og om, hvordan informationerne bør tilvejebringes. En projektleder beskriver problemstillingen på denne måde:

”Vi har haft en diskussion om, hvor meget vi skal ”pakke den unge ind” i overgangen. At vi ikke stigmatiserer dem som svage og dermed understøtter den selvforståelse. Vi er bevidste om, at for nogle unge er det godt at starte på noget nyt og vokse med det – men for en gruppe af eleverne har vi oplevet stor utryghed – og har vurderet, at der er behov for en ”mellemfase”, hvor der er en tråd tilbage til det, de forlod.”

Citatet peger på, at der i vidensoverleveringen kan ligge en risiko for, at eleven stigmatiseres, eller for at der ikke tages tilstrækkeligt hensyn til nogle elevers behov for at begynde på den nye skole som et ubeskrevet blad. Problemstillingen aktualiseres i særlig grad i de projekter, hvor en større persongruppe får adgang til personlige oplysninger om eleven, eller i de projekter der omfatter forskellige former for ”håndholdte overleveringer”. Her vil der ofte være tale om meget informationsmættede overleveringer mellem de fagprofessionelle på den afleverende og den modtagende skole til forskel fra andre projekter, der fortrinsvis anvender de informationer, som eleverne selv leverer i en indledende samtale med en vejleder eller kontaktlærer på erhvervsskolen.

På baggrund af erfaringerne fra projekterne er der ikke tvivl om, at nogle elever har brug for en ”håndholdt overlevering” (og dermed en ofte meget informationsmættet overlevering), som kan være afgørende for deres muligheder for at komme godt i gang på en erhvervsuddannelse. Det kan fx gælde produktionsskoleelever i kombinationsforløb, hvor der løbende skal tages stilling til, om og hvornår de unge er klar til at påbegynde et grundforløb på erhvervsuddannelserne. På grundlag af projekterne er det imidlertid ikke muligt mere præcist at afgrænse og nærmere at bestemme størrelsen af denne gruppe. På grundlag af projekterne er det heller ikke muligt at opstille generelle tommelfingerregler for, hvilken og hvor meget information, den nye skole skal modtage fra elevens gamle skole. Men diskussionen peger på, at det er vigtigt at skolen udvikler systemer for, hvordan skolen skal håndtere den viden om eleverne, den kommer i besiddelse af.

Samarbejdet med aktører uden for erhvervsskolen

Det er en generel erfaring i projekterne uanset type og nærmere indhold, at arbejdet for at forbedre overgangene kræver et udvidet og styrket samarbejde med aktører uden for erhvervsskolen. Der kan være tale både om et samarbejde med de unges forældre eller familier og om et samarbejde med andre fagprofessionelle, herunder lærere og vejledere fra grundskoler, produktionsskoler, UU-centre eller andre kommunale "unge-instanser".

Dette kapitel ser nærmere på de deltagende skolars overvejelser over mulighederne og udfordringerne i at etablere og styrke samarbejdet med andre aktører. Det er en generel erfaring, at samarbejdet ikke kommer af sig selv. Det kræver tværtimod insisterende og vedvarende indsats.

Skolerne, der har deltaget med projekter i programmet om forbedrede indgange til erhvervsuddannelserne, har på forskellige måder og i vekslende omfang inddraget andre aktører – set i forhold til erhvervsskolesektoren. Der har været tale både om de unges forældre og deres familier og om fagprofessionelle aktører, dvs. professionelle, som arbejder med de unge i andre sektorer. Afhængigt af målgruppen for projekterne har skolerne inddraget aktører fra de afleverende skoler, dvs. fra grundskolen eller produktionsskoler. Hertil kommer, at flere projekter har inddraget kommunale instanser som UU-centre, jf. oversigtsskemaet i indledningskapitlet.

Inddragelse af fagprofessionelle fra andre sektorer

Inddragelse af de fagprofessionelle fra andre sektorer sigter mod at sikre den nødvendige informationsoverlevering i forbindelse med de kommende elever. Men samarbejdet har desuden et bredere sigte, nemlig at udbygge det gensidige kendskab mellem sektorerne. Her fremdrages et par eksempler fra skolernes projektrapporter.

Tradium og Randers Social- og Sundhedsskoles projekt omfatter et større udvekslings- og samarbejdsprogram på lærerniveau. Ud over at give grundskolelærerne mulighed for at blive fortrolige med læringsmiljøerne på erhvervsskolerne har projektet også skabt mulighed for, at nogle erhvervsskolelærere har kunnet observere undervisning i grundskolen, dvs. på Munkholmskolen i Randers, i forskellige fag og drøfte pædagogiske og didaktiske tilgange med grundskolelærerne. Formålet har været at styrke erhvervsskolelærernes kompetencer og handlemuligheder, fx "i forhold til at kunne analysere de problemfelter, der kan være i elevmiljøerne og hos den enkelte elev i overgangen fra grundskole til erhvervsskole".

Sigtet med dette samarbejdsprogram fra Randers har altså været at styrke lærernes gensidige kendskab til hinandens skolekulturer for derigennem at give dem et bedre grundlag for at kunne støtte deres elever i overgangen til og starten af et erhvervsuddannelsesforløb.

Det samme sigte kendetegner også Tech College Aalborgs såkaldte faglærerdage, hvor relevante personer, bl.a. fra erhvervsskolen og produktionsskolen, besøgte hinanden og havde lejlighed til at udveksle erfaringer og præsentere sig for hinanden.

Endelig peger erfaringerne fra Teknisk Skole Silkeborg på betydningen af at inddrage aktører fra andre sektorer, herunder både grundskolen og UU-centrene, også i de tilfælde, hvor der er tale om indsatser, som erhvervsskolerne selv skal gennemføre. Det vil nemlig give skolen en større viden som grundlag for arbejdet med at designe og tilrettelægge indsatserne.

Inddragelse af de unges forældre og familie

På tværs af projekterne er det tydeligt, at det er vigtigt at inddrage de unges forældre og eventuelt også deres familie, fx ældre søskende. Forældrenes og familiernes viden om EUD er nemlig en vigtig forudsætning for, at de vil kunne bakke op om de unge og give dem en støtte, der kan lette deres overgang til en erhvervsuddannelse.

Projektrapporterne indeholder flere eksempler på indsatser, der sigter mod at øge forældre-/familieinddragelsen, fx de forældreaftener, som gennemføres på Handelsskolen Silkeborg og Teknisk Skole Silkeborg, efter at eleverne er begyndt på grundforløbet, eller de "forældrekurser" på Handelsskolen Silkeborg for kommende og potentielle elevers forældre i løbet af efteråret, hvor de unge stadig går i deres afgangsklasser. "Kurserne" giver forældrene mulighed for at "komme på skolebænken" og få indblik i, hvad skolen tilbyder, og hvordan undervisningen foregår.

Forældreaktiviteterne på de to skoler er udformet som tilbud til de unges forældre. Men nogle skoler har også arbejdet med mere opsøgende former for forældreinddragelse. Det gælder fx Learnmark Horsens, som aktivt har opsøgt de forældre eller ældre søskende, som ikke af sig selv tog imod de åbne tilbud. Projektlederen vurderer, at det ofte kræver en ekstra indsats at inddrage forældre eller familie til de unge, som i særlig grad har brug for denne opbakning.

Samarbejdet med andre aktører kræver insisterende og vedvarende indsatser

Selv om der gennem snart mange år er talt meget om betydningen af et øget samarbejde mellem de forskellige sektorer i uddannelsessystemet med henblik på at forbedre overgangene, viser erfaringerne set på tværs af projekterne, at et sådant samarbejde "ikke bare sker af sig selv". Det kræver ofte en insisterende og vedvarende indsats, da kulturforskellene og de strukturelle forskelle mellem sektorerne kan være ganske store.

En af de deltagende SOSU-skoler giver fx de eksisterende kultur- og strukturforskelle denne kommentar med på vejen på baggrund af samarbejdet omkring en gruppe 10.-klasseelever:

"Som undervisere på SOSU kunne vi ønske en højere grad af samarbejde med den lokale ungdomsskoles lærere og UU-vejleder. Vi kunne ønske os et team bestående af klasselærere fra ungdomsskolen og os. Vi vil i dette teamsamarbejde arbejde på at nå frem til en forståelse af hinandens arbejdsvilkår og -tilgang, herunder fordeling af fag og ressourcer. Fx kan vi opleve en divergens i den vigtighed, fagene – deres og vores – tillægges. Fx vægtes pensum i grundskolen højere pga. eksamen end de temaer, vi tilbyder på Social- og Sundhedsskolen (kommunikation, samarbejde, menneskers forskellighed, etik og moral)."

I den sammenhæng fremhæver projektskolerne, at det er vigtigt at være opmærksom på de muligheder, intentionerne om "åben skole" i folkeskolereformen, giver for et styrket samarbejde mellem grundskolen og erhvervsuddannelserne.

Erfaringerne fra projekterne viser samlet set, at en inddragelse af andre aktører kan antage mange former og have meget forskelligt indhold. Men det synes generelt at være vigtigt, at inddragelsen og samarbejdet understøttes af konkrete elementer – at der så at sige er noget konkret at samarbejde om – og at skolen etablerer forholdsvist formaliserede og faste mødestrukturer med sine samarbejdspartnere.

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Danmarks Evalueringsinstitut udforsker og udvikler kvaliteten af dagtilbud for børn, skoler og uddannelser. Vi leverer viden, der bruges på alle niveauer – fra institutioner og skoler til kommuner og ministerier.

Læs mere om EVA på vores hjemmeside, www.eva.dk.
Her kan du også downloade alle EVA's udgivelser
– trykte eksemplarer kan bestilles via en boghandler.

Forbedrede overgange til erhvervsuddannelserne
© 2012 Danmarks Evalueringsinstitut

Foto
Mette Bendixsen, Søren M. Osgood, Søren Svendsen og Thomas Søndergaard

Eftertryk med kildeangivelse er tilladt

ISBN: (www) 978-87-7958-768-7